

delijke ontwikkeling van onderwijsleermiddelen waarin, zoals blijkt uit een overzicht, vooral op de middelbare school voor pure taalwetenschap (in transformationeel-generatieve zin) een ruime plaats is ingeruimd. De buitenwacht had hierop nogal wat kritiek, maar de leerlingen waren positief; bijscholingsprogramma's voor niet-linguïstisch-geschoolde leerkrachten zijn inmiddels in volle gang. Immers, aldus Szépe: 'One thing is certain: the dark age will be definitively over when good contemporary linguistics is not kept out of the school ...'

Wat de drie besproken praktijkverslagen gemeen hebben en waarin ze bovendien afwijken van de drie eerder besproken meer theoretische artikelen, is, dat ze een terugkerende aandacht voor kennis van het taalsysteem binnen de vernieuwing van het mto signaleren. Dit in contrast met een aanvankelijke concentratie op meer communicatieve aspecten.

Als aanzet ter verklaring van dit verschijnsel kan er op gewezen worden, dat beide stromen gevoed lijken door maatschappelijke ontwikkelingen. De nadruk op mondelinge taalvaardigheid en communicatie kan in deze visie gezien worden in het kader van de noodzaak van een toenemende en verbaal actieve deelname van mondige burgers in gedemocratiseerde samenlevingsprocessen. De meer op het taalsysteem georiënteerde (o.a. tot

geformaliseerd grammatica-onderwijs leidende) stroom lijkt in verband te staan met eisen van een grotere vertrouwdheid met formele procedures bij de overdracht en verwerking van informatie, die gesteld worden door verdergaande automatisering van het produktieproces.

Het geven van een bewijs dat de hierboven aangeduide relaties ook werkelijk bestaan, is in dit kader niet mogelijk. Of een van beide tendenties op den duur de overhand zal krijgen dan wel dat er van een blijvende integratie sprake zal zijn, is moeilijk te voorspellen; veel zal afhangen van daadwerkelijk op de onderwijspraktijk gerichte inspanningen in dezen van de taalwetenschappelijke disciplines waar beide stromen verband mee houden, respectievelijk de theoretische taalwetenschap (grammatica) en de meer op sociale en communicatieve aspecten van taal en taalgebruik gerichte socio- en pragmalinguïstiek. Met name de sociolinguïstiek heeft in het verleden op theoretisch niveau grote verwachtingen ten aanzien van het mto; het wordt tijd dat deze verwachtingen ook op praktisch niveau worden waargemaakt.

György Szépe & Antonio Zampolli (ed.) *Studies on mother tongue education* AILA-Bulletin 21, Pisa 1978, 119 pag.

kort & krachtig

leesvoer

De VON in Onderwijs en Opvoeding

De februari-aflevering van het tijdschrift *Onderwijs en Opvoeding* is een themanummer, helemaal gewijd aan moedertaalonderwijs. De redactie van het blad zocht contact met de VON en liet een aantal VON-leden artikelen schrijven rond het gegeven 'De hele dag door taalonderwijs'. Het resultaat is een uitgave die een beeld geeft van waar men zich binnen de VON mee bezighoudt.

Kees Sluis geeft antwoorden op de vraag: hoe kom je als onderwijsgevende achter je eigen taalgedrag?

Gerard Cliteur praat met Leida v.d. Weyden, Yvonne de Graaf en Mary van Hulst over kleuters en kleutertaal.

Reina van Ballegooyen en Annelies Dekkers-Ak-veld gaan in op de vraag: hoe maak je kinderen leeslekker en leeskritisch?

Dana Constandse en Peter Dekkers schrijven over schrijfonderwijs volgens de opvattingen van de VON.

Spreek je moerstaal! Op School? heet de bijdrage van Dorian de Haan.

Pauline Bulthuis en Willem Mooijman schrijven over 'dramatische werkvormen'.

En verder bevat dit O&O-nummer veel informatie van en over de VON.

Onderwijs en Opvoeding is een algemeen onderwijskundig tijdschrift, dat wordt uitgegeven door het Algemeen Pedagogisch Studiecentrum te Amsterdam. Voor losse nummers en abonnementen is het adres: Bosch & Keuning nv, 3740 AA Baarn, Postbus 1, tel. 02154 – 18241.

Ons Erfdeel

Dit jaar bestaat de stichting Ons Erfdeel tien jaar en die viert dat onder meer door een bibliografie uit te geven van twintig jaar tijdschrift *Ons Erfdeel*. Dat tijdschrift is in 1957 begonnen als een jongerenblad dat vooral in Nederland en België aandacht wilde vragen voor de problemen van de Nederlandssprekenden in Noord-Frankrijk (het gebied rond Sint-Winoksbergen, Kassel en Hazebroek dus). Het gevaar van dat soort groot-dietse zorgen is vaak dat het verzandt in een kneuterig provincialisme. Met Ons Erfdeel is het gelukkig een andere kant opgegaan. Het is een van de grootste culturele tijdschriften geworden met een oplaag van tienduizend exemplaren, dat vijf keer per jaar verschijnt. De redactie is grotendeels Vlaams; hoofdredacteur Jozef Deleu leidt sinds het begin van het blad, Frits Niessen uit Raamsdonkveer is adjunct.

Een paar artikelen uit de laatste jaargang: Jacques Hamelink door het oog van de taal (Hugo Bousset), Openbaar en bijzonder onderwijs in Nederland (W. Gielen), Schrijven is geen spreken (Flip Droste), Vlaamse literatuur bij Vlaamse uitgeverijen (Francis Decoster) en Russische literatuur in Nederlandse vertaling (Jozina van het Reve-Israël). Besprekingen van boeken en theater in de Culturele kroniek.

Het blad kost f 50,-/730 Bf per jaar op giro 108.41.98, Ons Erfdeel in Raamsdonkveer of 000.0907100-53 van Ons Erfdeel in 8530 Rek-kem.

Spelling en spellinghervorming

Als nummer 2 in de reeks Bibliografie van de Taalwetenschap is verschenen *Spelling en spellinghervorming sinds 1970*, samengesteld door M.A. de Bakker met medewerking van G.E. Booij. Dit nummer bevat een gesystematiseerde bibliografie van ruim 200 titels over onder andere 'spelling en fonologie', 'spelling en lezen', 'spellingvoorschriften', 'didactiek van de spelling', 'spellinghervorming' en 'de spelling van andere talen'. Eerder verscheen als nummer 1 *Sociolinguïstiek in de Nederlandse taalgemeenschap* van W.K.B. Koning (2e verbeterde versie, september 1979).

Bibliografie van de Taalwetenschap is een uitgave van de vakgroepen Taalkunde en Taalbeheersing van de Universiteit van Amsterdam. BvdT bevat bibliografisch werk op alle terreinen van de linguïstiek (morfologie, fonologie, syntaxis, semantiek, enz.) en de studie van taalgebruik (taalbeheersing, argumentatietheorie, sociolinguïstiek, pragmatiek, psycholinguïstiek, tekstlinguïstiek, enz.). Het is een lopende reeks, die onregelmatig zal verschijnen. Bijdragen aan de reeks kunnen door een ieder worden gezonden aan de redactie, p/a Instituut voor Neerlandistiek, Herengracht 330-336, 1016 CE Amsterdam.

Losse nummers kunnen worden besteld door storting van f 2,50 op giro 4582579 van G.E. Booij, p/a Herengracht 330-336, 1016 CE Amsterdam, onder vermelding van nummer en titel van de gewenste bibliografie.

Spellingstrijdhervorming

Gaat de spellingstrijd een nieuwe fase in? vroeg Emile Nielen zich in *Moer* 1979: 6 af. Hij meende dat de VON in de spellingkwestie maar weer eens positie moest kiezen, en besprak in dat licht twee belangrijke publikaties, *Spelling en Lezen* van Vincent van Heuven, en *Spelling* van G.E. Booij e.a.

In het februari-nummer van *Levende Talen* gaat Peter Nieuwenhuijsen dieper op beide boeken in. Wie mee wil denken en strijden over spelling moet zich dit zeer informatieve en kritische artikel beslist niet laten ontgaan.

Peter Nieuwenhuijsen 'Spellingstrijdhervorming' in: *Levende Talen* februari 1980, pag. 104-116.

A De geldmiddelen

Per 1-1-79 bezat de vereniging:

1.1 Kas	538,63
1.2 Bank	11.726,82
1.3 Postgiro	10.950,96
1.4 Spaarrek.	40.663,21
1.5 Boekenfonds	20.280,05
5.3 Voorschot Kokon	2.000,00
5.4 Het Beste	180,00
6.1 Een betaling (debiteuren)	2.149,42

Totaal 88.489,09

Per 1-1-80 bezat de vereniging:

1.1 Kas	1.167,97
1.2 Bank	34.945,22
1.3 Postgiro	5.639,38
1.4 Spaarrek. 916	2.890,72
1.5 Boekenfonds rek. 575	1.190,50
1.6 Boekenfonds rek. 399	25.978,50
1.8 Spaarrek. 216	25.978,50

Totaal 97.790,79

B Inkomsten en uitgaven 1979 en begroting 1980

Inkomsten:

	rekening 1979	begroting 1979	rekening 1978	begroting 1980
2 Contributies, abt.	141.393,56	138.000	133.841,34	150.000
3.1 Collect. abt.	11.478,00	20.000	26.026,00	20.000
3.2 Verkoop	6.790,50	4.000	6.236,50	6.000
4.1 VON-België	4.671,00	4.000	3.033,14	5.000
5.1 Rente	5.925,35	1.000	1.342,06	3.000
6.1 Boekenfonds-rente	1.888,95	—	—	—
6 VON-boek	—	—	280,05	2.000
Totaal	172.147,36	167.000	170.759,09	186.000
Diversen			451,22	
VON-boeken			10.862,97	
			182.073,28	

Uitgaven:

	rekening 1979	begroting 1979	rekening 1978	begroting 1980
7.1 Bestuur: onkosten	9.600,47	7.000	4.435,99	7.000
7.2 Bestuur: ledenverg.	2.361,10	4.000	2.210,99	4.000
7.3 Kaderdagen				—
7.4 VON-info				13.000
8.1 Administratie: salaris etc.	22.376,19	20.000	15.995,39	25.000
8.2 Administratie onkosten	5.480,47	4.000	1.346,22	4.000
8.3 Administratie Vermande	5.564,04	13.000	11.214,77	14.000
8.4 Administratie: inrichting etc.	3.573,63	1.000	—	—
9.1 Moer: technische productie	59.340,65	50.000	53.180,70	50.000
9.2 Moer: verzenden				11.000
9.3 Moer: honoraria	3.524,55	7.000	3.770,00	7.000
9.4 Moer: redactie	1.841,60	5.000	4.465,00	5.000
9.5 Moer: zetwerk en vormg. (R.J.)	32.453,84	22.000	18.877,64	33.000
Aktiviteiten en diversen	12.388,62	20.500	4.518,49	
Kaderdag en Von-info	—	13.500	2.300,39	
10.1 Veldaktiviteiten		(7.000)		7.000
10.2 Volggroep ACLO-M		(1.000)		1.000
10.3 Propaganda		(4.000)		4.000
10.4 VON-10		(5.000)		—
5.2 Diversen		(3.500)		1.000
Totaal	158.505,16	167.000	122.315,58	186.000

Toelichting:
De uitgaven heb ik aan de lage kant geschat. Indien de feitelijke bedragen vde begroting ver overschrijden, gaat dat ten laste van de overschotten die in 1978 en 1979 zijn opgebouwd.

„WAT EEN MAATSCHAPPIJKRITIEK....”

en de chefredacteur keek verontwaardigd.

„Nou gewoon”, zei de leerling-journalist, „er effe prima tegenaan”
„Kijk”, zei de chef nu begrijpend, dat komt later wel. Als je nu eerst onthoudt, dat je „ik wordt” niet met dt schrijft ben je al voldoende kritisch bezig”.

En de leerling bloosde bellefleuren.

DE GELDERLANDER

.ALTIJD KRITISCH OP ZICHZELF

Met dit soort advertenties voert de Gelderlander een campagne voor het werven van nieuwe abonnees.

Een krant die dus niet in de eerste plaats maatschappijkritisch wil zijn, maar wel altijd kritisch op zichzelf.

Interessant om met je leerlingen eens na te gaan wat daarvan klopt.

Enkele maanden geleden ondernamen Its-ers in Nijmegen een actie tegen de omstandigheden op hun scholen.

DEINING VOOR SCHOOLPOORT schrijft de Gelderlander op donderdag, en verder:

‘De muren van de scholen werden in de nacht bekalkt met leuzen als — Its-ers kom op voor je rechten! — Vanmorgen rond kwart over acht hing de actievoerders er spandoeken bij, waarop de eisen van de leerlingen bekend werden gemaakt.’

Een dag later stelt de Gelderlander de lezers gerust met het bericht:

LTS-LEERLINGEN WEER DE KLAS IN. ‘De jongens die gistermorgen bij de school demonstreerden tegen de leefbaarheid en de onderwijsomstandigheden bij het Lager Beroeps Onderwijs zijn vanmorgen weer gewoon naar binnen gegaan om de lessen te volgen.

Inmiddels is er een brief uitgegaan van de directie

naar de ouders van de 61 leerlingen die betrokken zijn geweest bij de actie. De problemen met de jongens zullen samen met de ouders worden opgelost. Dat betekent, dat de leerlingen stuk voor stuk met hun ouders een gesprek zullen hebben met de directeur of de adjunctdirecteur.’
En nog een dag later, zaterdag, is alleen in de rubriek BLAUWE STEENTJES één zin gewijd aan wat er die week in de scholen is gebeurd:

Vroeger leerden LTS-ers een vak, nu blijken ze rechten te hebben.

Aardige krant die Gelderlander. Leuk voor een taalbeschouwingsles met je Its-klas.

Altijd keurig en kritisch als het gaat om d of dt. Maar over Its-leerlingen die voor hun belangen opkomen, hebben ze daar zo hun eigen gedachten.

het is maar dat u het weet!